

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 59.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 27. maja 1940

Cena posamezni številki din 150

Zvišanje železniških tarif

Pod tem naslovom piše »Narodno blagostanje«:

Tarifni odbor je predlagal, da se zvišajo tarife za kosovne pošiljke za 12, tarife za vagonске pošiljke pa za 15%. Kakor pa poročajo listi, ni gen. direkcija železnice s tem zadovoljna ter hoče, da se tarife zvišajo linearno za 15%.

Ta vest pomeni potrditev resnice o nesposobnosti generalne direkcije drž. železnice, da bi pomagala s tarifno politiko gospodarstvu, da premaga težave. Nadaljuje se stara politika iz časov velike gospodarske krize (doba od 1930. do 1934.), ko je obseg blagovnega prometa padel za 40%, vrednost prevoženega blaga za 35%, tarife pa so se zvišale za 15 do 20%. Delalo se je ravno nasprotno, kar bi se moralo. Namesto da bi železniška uprava z dobro tarifno politiko vplivala na povečanje blagovnega prometa s tem, da bi znižanjem režijskih stroškov zmanjšala gospodarstvu izdatke ter mu omogočila, da s pocenitvijo proizvodov poveča njih potrošnjo, je delovala kot činitelj druginje.

Sedanje zvišanje blagovne tarife utemeljuje uprava s povečanjem izdatkov v zvezi s skokom cen. To utemeljitev je tudi tarifni odbor sprejel. Samo to zvišanje ne bi smelo biti linearno, kakor ga hoče izvesti uprava. Mora se upoštevati struktura našega blagovnega prometa. Velik del tega prometa (okoli 30%) tvorijo surovine (rastlinski, živalski in lesni proizvodi), ki ne prenesejo dragega prevoza. Je določena meja, do katere se smejo zvišati tarife brez nevarnosti, da bi to imelo za posledico padec prometa in s tem dohodkov. Zdi se nam, da bo z novim zvišanjem ta meja prekoračena, vsaj za surovine. Upoštevati se mora, da je bila lani v aprilu zvišana tarifa za 5%, a že pred tem so bile tarife visoke in pomenile težko obremenitev za gospodarstvo. Nam je popolnoma razumljiva želja železniške uprave, da se linearno zvišajo železniške tarife, kajti 70% vseh dohodkov izvira od blagovnega prometa. Toda povečanje tarife ne pomeni tudi zvišanje dohodkov. Tu morejo biti rezultati tudi čisto nasprotni, kakor pa se pričakujejo. Izkušnja s tarifami iz leta 1933. to najbolj jasno potrjuje. Takrat je v primeri z letom 1929. zvišana tarifa prerguala z železnice 16 milijonov potnikov, blagovni promet pa se je zaradi nje znižal za 8,9 milijona ton.

Novo zvišanje tarife pa bo tudi neugodno vplivalo na naš izvoz, ker tvorijo surovine večino našega izvoza. Zanje pa je tarifa po podatkih inž. Petra Senjanovića že dosedaj za 30% dražja kakor pa je tarifa, ki jo plačujejo naši konkurenti na tujih trgih. To zvišanje tarife bo zato še bolj otežkočilo konkurenco naših proizvodov na svetovnih trgih. Iz vsega tega sledi, da more biti neugodni učinek zvišanih železniških tarif mnogo večji kakor pa bo njih eventualni dobiček.

Drugod tudi tako delajo in v dokaz naj navedemo primer Bolgarske, ki si je prizadevala, da z znižanjem železniške tarife poveča svoj izvoz ter je pri tem tudi do-

segla lepe uspehe. Tako je za izvoz žita, moke in oljnatega semena določena za 40% nižja tarifa od normalne, za grozdje in sveže

sadje je tarifa znižana za 20 do 30%, za les in zdravilne rastline za 25%, za tobak 30%, za vina 50% itd. Rezultat tega znižanja je

bilo postopno povečanje izvoza, ki je doseglo pri sadju 19%. Primer Bolgarske zasluži, da se po njem ravna tudi naša železniška uprava.

Trgovinska in plovna pogodba s Sovjetsko Rusijo objavljena

»Službene novine« z dne 25. V. so objavile uredbo o trgovinski in plovbeni pogodbi med kraljevino Jugoslavijo in Zvezo socialističnih republik z dopolnilnim protokolom, sklenjenim in podpisanim dne 11. maja 1940. v Moskvi. Pogodba se glasi:

»Ministrski svet je na podlagi čl. 1. uredbe o spremembi in dopolnitvi veljavnih predpisov ter izdajanju novih z dne 16. septembra 1939. ter na predlog zunanjega, pravosodnega in trgovinskega ministra predpisal naslednjo uredbo:

»Potrjuje se pogodba o trgovini in plovbi med kraljevino Jugoslavijo in Zvezo sovjetskih socialističnih republik ter dopolnilni protokol, ki sta bila sklenjena in podpisana dne 11. maja v Moskvi in katerih besedilo se v originalu v srbskem in ruskem jeziku glasi:

Kraljevina Jugoslavija z ene ter Zveza sovjetskih socialističnih republik z druge strani sta v želji, da ustvarita trgovinske pogoje prijateljstva ter sodelovanja z vpostavitvijo ter razvijanjem gospodarskih odnosov med obema državama in njihovimi narodi, odločile, da skleneta pogodbo o trgovini in plovbi ter so v ta namen imenovali kot svoje upolnomočence:

v imenu Nj. Vel. Petra II., kralja Jugoslavije — kr. namestniki

g. Milorada Gjorgjevića, bivšega finančnega ministra in

g. Savo Obradovića, pomočnika ministra za trgovino in industrijo.

Predsedstvo vrhovnega sveta sovjetskih socialističnih republik: Anastasija Ivanovića Mikojana, narodnega komisarja za zunanjo trgovino Zveze sov. soc. republik, ki so se po izmenjavi svojih polnomočij, ki so bila spoznana kot dobra in v predpisani obliki, soglasili v naslednjih določilih:

§ 1. — Proizvodi kmetijskega in industrijskega značaja z ozemlja ene pogodbenih stranke pri uvozu na ozemlje druge pogodbenih stranke se ne bodo obremenjevali z večjimi blagovnimi ali drugimi davščinami ali davki, kakor so oni, ki jih plačujejo katera koli tretja država pri uvozu podobnih proizvodov.

Obe pogodbeni stranki sta se nadalje soglasile, da ena drugi zagotovi režim največje ugodnosti glede izvozne carine ali druge davščine, ki se plačuje pri izvozu blaga.

Poleg tega si obe pogodbeni stranki jamčita režim največje ugodnosti v plačevanju, zlasti carine, tarifacije in klasifikacije blaga, tolmačenja carinskih tarif, vračanja carin, uvoza, prekladanja in nameščanja blaga v skladiščih.

§ 2. — Kmetijski in industrijski proizvodi ene obeh pogodbenih strank, ki se bodo prevozili čez ozemlje ene ali več tretjih držav, se ne bodo pri uvozu na ozemlje druge pogodbenih stranke obre-

menjevali z večjimi taksami in davščinami kakor so one, s katerimi bi se obremenili, če bi se izvozili neposredno iz dežele izvoza. Ta določba se bo uporabljala tako za blago, ki se prevaža neposredno ko tudi za blago ob prekladanju ali pred vskladiščenjem v skladišče.

§ 3. — Z notranjimi taksami ali davščinami, naj bi se imenovala že kakor koli in ki se pobirajo ali ki bi se pobirale na ozemlju ene pogodbenih stranke v korist države, kraj, oblasti ali družb, od proizvodnje, nakupa, prodaje ali potrošnje blaga, se ne morejo obremenjevati proizvodi druge stranke v večji meri ali na težji način kakor podobni proizvodi države z največjo ugodnostjo.

§ 4. — Do sklenitve veterinarske konvencije se bo urejal uvoz žive živine ter živalskih proizvodov iz ene od pogodbenih strank pri uvozu na ozemlje druge pogodbenih stranke ali pri tranzitu čez njo po njenih notranjih predpisih in določbah. Za uvoz, izvoz in prevoz semen in rastlin ene pogodbenih strank se bo uporabljal režim največje ugodnosti.

§ 5. — Ladje vsake pogodbenih stranke in njih tovari uživajo v pristaniščih druge stranke pri prihodu, odhodu in za časa stajanja v njih režim največje ugodnosti tako glede taks in davščin kakor koli vrste (brez ozira na njih ime in naravo), ki se plačujejo v korist države, občin, korporacij, javnih oblasti, koncesionarjev ali delavskih ustanov, tako tudi glede pristajanja ladij, določevanja mesta za vkrcavanje in izkrcavanje v pristaniščih, zalivih, ustjih rek, bazenih, izkoriščanja pogojne pilotaže, pomorskih kanalov, naprav, mostov, prepustnih mostov, signalov, razsvetljave, ki služijo za informacijo ladij, dvigal, skladišč, ladjedelnic, dokov, delavnic za popravila, ravno tako tudi glede vseh formalnosti navedb, carinskih, upravnih in drugih, katerim se morajo pokoriti ladje, njih posadke in tovari.

Nacionalnost ladij se bo priznala z medsebojnimi soglasnimi zakoni ter odredbami vsake pogodbenih stranke na podlagi dokumentov in patentov, ki so na ladji in ki se izdajajo od pristojne oblasti dotične države.

Potrdila o tovarski sposobnosti ladij, izdana ali priznana od ene pogodbenih stranke, bo priznala tudi druga pogodbenih stranka in te ladje se ne bodo v njih pristaniščih na novo merile glede tonaze ter ne bodo zavezane, da plačajo kakršno koli takso za izmerjenje.

§ 6. — Vlada Zveze sovjetskih socialističnih republik soglaša, da ne smatra za kršenje zakona o drž. monopolu zun. trgovine in bo zato olajšala v vseh pristaniščih Zveze sovjetskih soc. republik dostavljanje in nakladanje na jugoslovanske ladje hrane za posadko,

ravno tako pa tudi goriva in mazila za potrebe ladje.

Vlada kraljevine Jugoslavije pa se zavezuje, da bo dovoljevala v jugoslovanskih pristaniščih izvoz ter olajševala dostavljanje in nakladanje na ladje Zveze sov. soc. republik hrane za potrebe posadke, prav tako pa tudi goriva in mazila za potrebe ladje.

Gori imenovana goriva in mazila ter njih količina se bodo predvidevala v seznamih, ki se bodo dogovorili med obema strankama.

§ 7. — Če zadene ladjo ene pogodbenih stranke nesreča ali brodolom ob obali druge stranke, uživata ladja in tovor vse one prednosti in olajšave, katere dovoljuje zakonodaja in predpisi dotične države v podobnih razmerah ladjam države z največjimi ugodnostmi. Kapitanu, posadki in tudi sami ladji ter njenemu tovoru pa se bo izkazovala ista pomoč in sodelovanje kakor nacionalnim ladjam in tovorom.

Dogovorjeno je, da rešeni predmeti z ladje, ki je pretrpela brodolom ali nesrečo, niso zavezani nikaki carini, čeprav ne bi bili namenjeni za notranjo potrošnjo.

§ 8. — Določila te pogodbe ne veljajo:

a) za izvrševanje pristaniške službe, t. j. pilotaže, remorkrske službe, reševanja in dajanja pomoči na morju,

b) za kabotažo.

Vendar pa morejo ladje pogodbenih strank pluti iz pristanišča druge stranke v drugo njeno pristanišče, da izkrcajo del ali ves tovor, ki so ga pripeljale iz tujine, ali da nalože del ali ves tovor, ki je določen za tujino.

§ 9. — Določila §§ 5. do 7. te pogodbe se ne bodo uporabljali za ladje na notranjih vodnih potih.

Kar se tiče plovbe na Donavi, njenih pritokih in kanalih, na katerih je dovoljen ali na katerih bo država dovolila plovbo tujim ladjam, bodo uživale ladje Zveze sov. soc. republik in njih tovari v vsakem primeru in v vsakem pogledu v jugoslovanskih pristaniščih pravice in olajšave, ki so s temi pogodbami dane ladjam Zveze sov. soc. republik in njih tovorom.

§ 10. — Pri prevažanju potnikov, prtljage in blaga po železnicih in vodnih potih si obe stranki priznavate medsebojni režim največje ugodnosti, in sicer glede pravil, cene prevoza in davščin, ki se nanašajo na prevoz.

Obe pogodbeni stranki soglašata, da skleneta njih železniški upravi konvencije o direktnih tarifah.

§ 11. — Zveza sov. soc. rep. bo dopuščala svoboden tranzit po železnicah in vodnih potih čez svoje ozemlje za blago, ki se pošilja iz Jugoslavije v Nemčijo, Baltiške in Skandinavске države ter obratno.

ozemlje za tovore, ki se pošiljajo iz Zveze sov. soc. republik v tretje države in obratno.

Blago, ki se pošilja iz ene pogodbenih stranke s tranzitom čez ozemlje druge stranke, je na njenem ozemlju oproščeno vseh tranzitnih davščin in tudi če je to blago za časa prevoza predmet prekladanja, vskladiščenja in ponovnega nakladanja.

Svoboden tranzit se dopušča glede potnikov in njih prtljage pod pogojem izpolnjenih formalnosti, ki jih predpisujejo zakoni ene stranke, skozi ozemlje katere gre tranzit.

§ 12. — Glede poštnega, telefonskega in brzojavnega prometa med obema strankama se bodo uporabljale določbe Svetovne poštne zveze in Svetovne zveze za elektro-unijo, v kolikor se ta vprašanja ne bodo drugače uredila med obema pogodbenima strankama.

§ 13. — Pravne osebe, ki imajo bivališče na ozemlju ene pogodbenih stranke, se priznavajo tudi na ozemlju druge pogodbenih stranke. Te osebe in državljani vsake pogodbenih stranke imajo pravico, da se obračajo na sodišča zaradi zaštite svojih pravic. Na vsak način pa imajo iste pravice kakor državljani in pravne osebe države z največjimi ugodnostmi.

§ 14. — Določbe te pogodbe ne obsegajo:

a) pravice in prednosti, ki jih vsaka pogodbenih strank daje ali bo dala zaradi olajšanja obmejnega prometa s sosedno državo v pasu, ki ni širji od 15 km ob vsaki strani meje,

b) pravice in prednosti, ki izvirajo iz gospodarske ali carinske zveze,

c) olajšave, ki jih je Zveza sov. soc. republik dala in ki bi jih v bodoče dala Latiški, Litvi, Estonski in Finski ali azijskim državam, katerih ozemlje meji na Zvezo sov. soc. republik.

§ 15. — Pogodbeni stranki se zavezuje, da dopuščata izvršitev arbitražnih razsodb v sporih, ki bi nastali iz sklenjenih trgovskih poslov med njihovimi državljani, organizacijami in ustanovami, če je rešitev spora z arbitražo bila predvidena v samem trgovinskem zaključku ali pa s posebnim dogovorom, sestavljenim v potrebni obliki za dotično državo.

Izvršitev arbitražnega odloka izdanega na podlagi prej navedenega člena, se more odbiti le v naslednjih primerih:

a) če arbitražni odlok po zakonih države, v katerih je bil izdan, ni dobil značaja dokončnega in izvršnega odloka,

b) če zavezuje arbitražni odlok stranko na takšen postopek, ki je prepovedan po zakonu države, v kateri se zahteva izvršitev,

c) če je arbitražni odlok v nasprotju z osnovnimi načeli socialno političnega reda države, v kateri se zahteva izvršitev.

Odlok o izvršitvi ko tudi sam izvršitev arbitražnega odloka se izvede v skladu z zakonodajo pogodbenih stranke, ki dopušča izvršitev.

§ 16. — Ta pogodba bo ratificirana v najkrajšem času, ratifikacija pa se izvede v Beogradu.

Ta pogodba stopi v veljavo na dan izmenjave ratifikacijskih listin. V veljavi ostane tri leta in se more po poteku tega roka odpovedati proti predhodni trome-

sečni odpovedi. Če ne bo odpovedana, se smatra za podaljšano, vendar pa ima vsaka stranka pravico, da jo odpove proti trimesečni odpovedi.

V potrdilo tega so upolnomočenci obeh pogodbenih strank podpisali to pogodbo ter pritiskali na njo svoje pečate.

Spisano v mestu Moskvi v dveh izvodih dne 11. maja 1940.

Vsak izvod je spisano v srbohrvatskem in ruskem jeziku ter imata oba teksta enako veljavo.

Dr. Mil. Gjorgjević s. r.

S. Obradović s. r.

Mikojan s. r.

Dopolnilni protokol

Naloge in posli trgovinskih predstavništva v Moskvi in Beogradu

V zvezi z danes podpisano pogodbo o trgovini in plovi med kraljevino Jugoslavijo in Zvezo sovjetskih socialističnih republik so se spodaj podpisani upolnomočenci obeh strank soglasili glede naslednjih določb:

1. Zveza sovj. soc. republik bo imela v kraljevini Jugoslaviji svoje trgovinsko predstavništvo, kateremu bodo poverjene naslednje funkcije:

a) pospeševanje razvoja gospodarskih odnosov med Zvezo sovj. soc. republik in kr. Jugoslavijo,

b) zastopanje interesov Z. S. S. R. v oblasti zunanje trgovine,

c) urejanje trgovinskega prometa v imenu Z. S. S. R. med Z. S. S. R. in kr. Jugoslavijo,

d) vodstvo trgovine med Z. S. S. R. in kr. Jugoslavijo.

Trgovinsko predstavništvo Z. S. S. R. v kr. Jugoslaviji je državni organ, ki izvaja v kr. Jugoslaviji monopol zunanje trgovine Z. S. S. R.

Trgovinsko predstavništvo Z. S. S. R. ima svoj sedež v Beogradu.

Otvoritev oddelkov trgovinskega predstavništva v drugih mestih Jugoslavije se more izvršiti na podlagi sporazuma med Z. S. S. R. in vlado kr. Jugoslavije.

Trgovinski predstavnik Z. S. S. R. v kraljevini Jugoslaviji in dva njegova namestnika uživajo vse pravice in privilegije, ki se priznavajo diplomatskim misijam.

Prostori, ki jih ima trgovinsko predstavništvo Z. S. S. R. v kr. Jugoslaviji in njegovi oddelki, uživajo eksteritorialnost.

Trgovinsko predstavništvo Z. S. S. R. v kr. Jugoslaviji in njegovi oddelki se morejo posluževati šifer.

Trgovinsko predstavništvo Z. S. S. R. v kr. Jugoslaviji ni zavezano po predpisih trgovinskega registra. V uradnem glasilu vlade kr. Jugoslavije mora objavljati imena oseb, ki so v njegovem imenu pooblašene za pravne potebe ko tudi pooblastila o obsegu pravic vsake teh oseb glede podpisovanja trgovinskih obveznosti trgovinskega predstavništva.

Trgovinsko predstavništvo Z. S. S. R. v kr. Jugoslaviji dela v imenu vlade Z. S. S. R. Vlada Z. S. S. R. nosi odgovornost samo za trgovinske posle, ki bodo v kr. Jugoslaviji sklenjeni ali zajamčeni od trgovinskega predstavništva in podpisani od zato pooblaščenih oseb.

Priznavajo se vse imunitete suverene države, ki pripadajo trgovinskemu predstavništvu Z. S. S. R. v kr. Jugoslaviji zlasti glede

zunanje trgovinske delavnosti z edino naslednjo izjemo in za katero daje Z. S. S. R. svoje soglasje: Spori o trgovinskih poslih, ki so v smislu prejšnjih odstavkov sklenjeni in zajamčeni po trgovinskem predstavništvu Z. S. S. R. v kr. Jugoslaviji, pripadajo pristojnosti sodišč kr. Jugoslavije, če ni dogovorjena arbitražna razprava ali katere druga sodna pristojnost. Pri tem pa se ne dovoljujejo nikakoli ukrepi predhodnega zavarovanja proti trgovinskemu predstavništvu.

Izvršbe po sodnih odlokih, ki so izdane proti trgovinskemu predstavništvu v navedenih sporih, ki so dobili po zakonu izvršno moč, se morejo izvršiti in vendar samo proti blagu in terjatvam trgovinskega predstavništva.

2. Kr. Jugoslavija bo imela v Z. S. S. R. začasno trgovinsko delegacijo, kateri se določijo naslednje funkcije:

a) pospeševanje razvoja gospodarskih odnosov med kr. Jugoslavijo in Z. S. S. R.,

b) zastopanje interesov kr. Jugoslavije v oblasti zunanje trgovine,

c) nadzorstvo nad otvarjanjem trgovinskega prometa med kr. Jugoslavijo in Z. S. S. R.

Začasna trgovinska delegacija kr. Jugoslavije bo imela svoj sedež v Moskvi.

Sef začasne trgovinske delegacije in dva njegova namestnika uživajo vse pravice in privilegije, ki se priznavajo članom diplomatskih misij.

Prostori, ki jih zavzema začasna trgovinska delegacija kr. Jugoslavije v Moskvi, uživajo eksteritorialnost. Začasna trgovinska delegacija kr. Jugoslavije v Z. S. S. R. ima pravico, da se poslužuje šifer.

3. V primeru vpostavitve diplomatskih odnosov med kr. Jugoslavijo in Z. S. S. R. preneha točka 2. tega protokola veljati, v njej navedene funkcije začasne trgovinske delegacije kr. Jugoslavije pa preidejo na trgovinskega atašee poslaništva kr. Jugoslavije v Z. S. S. R.

Ta dopolnilni protokol je sestavljen del danes podpisane pogodbe o trgovini in plovi med sovjetskih socialističnih republik. Ta uredba stoji v veljavo z dnem njene objave v »Službenih novinah«, obvezno moč pa dobi v skladu s predpisi čl. 16. te pogodbe.

Slede podpisi jugoslovanskih ministrov.

čuke, ki pa je imel nizko elastičnost in majhno trpežnost.

Leta 1938. je Nemčija potrebovala že 108.500 t naravnega kavčuka. Dobivala ga je 50.300 ton iz Britanskega imperija, 33.400 iz Nizozemske Indije, 4.900 t iz Francoske Indo-Kine in 6000 t je bilo re-eksporta iz Združenih držav. Znova je sedaj odrezan skoraj ves dotok naravnega kavčuka.

Toda Nemčija je v zadnjih letih zelo pospešila in izboljševala svojo produkcijo umetnega kavčuka, tkzv. »bunec«. Prvotno sta bili glavni potrebni surovini kalcijev karbid, pridobljen iz premoga, in apnenec. Cena tega produkta je zelo visoka, približno 3 RM za kilogram, zaradi velike porabe elektrike pri pridobivanju kalcijevega karbida. Toda pred kratkim je Nemčija izboljšala proces, da pridobiva sedaj umetni kavčuk iz

acetilena, ki ga dobivajo iz hidrokarbonov, preostalih pri izdelovanju sintetične nafte, in so tako izločili karbid kotvažno surovino.

Nemčija ima naravno malo naravnega kavčuka, razen zaloga, ki jih je imela pred začetkom vojne. Produkcija umetnega kavčuka se cenj v tekočem letu na 30.000 ton do kvečjemu 40.000 ton. Če bo prišlo do bolj živahnega bojevanja, je verjetno, da bo Nemčiji te važne surovine začelo primanjkovati, nemara že začetkom l. 1941.

Zavezniki so v tem oziru v mnogo boljšem položaju, ker lahko krijejo svoje potrebe iz lastnih prekmorskih posesti. Dejansko lahko Vel. Britanija kavčuk celo še prodaja, največ Združenim državam in na ta način plačuje svoje vojne nakupe v Ameriki.

Zastoj v trgovini s čipkami

Izredne razmere prinašajo včasih tudi izredne konjunktore v kupčiji, ali pa izredne izgube in propast. Trgovina je večna borba za cene in material. Kupčije z inozemstvom niso vedno najbolj varne, ker je kupec ali prodajalec onstran meje. O nesolidnosti inozemskih kupcev bi vedeli naši trgovci marsikaj povedati.

Vsaka država stremi, da odvišne produkte izvaža v inozemstvo in s tem regulira ravnotežje tujega uvoza. Navadno skušajo skoraj vse države uvažati surovine, da jih predelajo doma v domačih tovarnah z domačim delavstvom za domače potrebe in izvoz.

Jugoslavija izvaža prvenstveno kot agrarna država živila, dalje les in rude. Na predzadnjem mestu so tovarniški in prav tam na koncu so ročni izdelki in različna ročna dela.

Večina držav je danes uvedla klirinški promet, od katerega imajo predvsem bančne skupine najlepši dobiček. Kupčija je vezana na tesne predpise.

Pri nas regulira in bdi nad izvozom in uvozom Devizna direkcija Narodne banke. Ona dovoljuje ali prepoveduje izvoz in uvoz. Kakšni principi vodijo Narodno banko pri zabranjevanju luksuznih izdelkov in izdelkov domačih obrtov nam ni znano. Kakšno vlogo igra pri tem zaved za zunanjo trgovino in naši trgovski atašeeji po raznih inozemskih mestih, o tem nismo točno informirani. Po tem pride še Trgovinski muzej, ki prireja razne razstave v inozemstvu in ki skrbi za propagando našega blaga. Sama propaganda pa ne zadostuje. Potrebno je tudi zboljšanje in reorganizacija informacijske službe, ki mora biti točna in mobilna. Kaj pomaga razstavljati razno blago, za katero vlada v inozemstvu velik interes, če ga ne smemo izvažati.

O težavah izvoza za ročna dela smo že poročali v našem listu in poudarili, da se za našega malega človeka vse premalo stori. Naši obmejni kraji delajo mnogo lepih čipk, ki so dobile v zadnjih letih prav dober glas in ki bi se lahko izvažale, če bi bilo pri naših

oblasteh malo več zanimanja za ta lepa dela in če bi se vsaj malo olajšal njih izvoz.

Čipke se izdelujejo iz uvoženega materiala, ki pa igra pri izdelavi čipk zelo podrejeno vlogo. Glavno pri čipkah je delo in spretnost rok, ki ustvari iz malo materiala lepo umetnino. Danes je uvoz sukanca iz inozemstva nemogoč, dasi bi ga potrebovali mogoče komaj 2.000 kg na leto. Vas za vasjo ob meji prihaja ob zaslužek. Vse mogoče korake so že storiли trgovci in podjetniki, da dobijo potrebni sukanec, ker se nasprotno izvažajo velike množine prediva, lanu in konoplje v inozemstvo, ki predela ta material s svojimi delavci in ga tudi izvaža. V ilustracijo položaja naj služi nekaj primerov:

Po statistiki je izvozne konoplje iz Jugoslavije nad 3.800.000 kg v vrednosti 50.000.000 din, česane konoplje okoli 800.000 kg v vrednosti 10.000.000 din, česanega lanu okoli 75.000 kg v vrednosti 1 milijon dinarjev in lanenih odpadkov preko 14.000.000 kg v vrednosti preko 85.000.000 din.

Če zahtevamo kot kompenzacijo za ogromne izvozne množine surovin ubogih 2.000 kg predelanega sukanca za čipke, je s tem naša skromnost več ko dovolj dokazana. Vrednost izvoznih čipk zavisi od izdelave. Najcenejše čipke bi veljale 800 din za 1 kg, najfiniješe pa tudi do 150.000 din.

Dajte torej pridnim rokam naših žen na meji vsaj drobtino borega kruha! Čipkarstvo je važna panoga našega gospodarstva za malega človeka, zato naj se podpira, ne pa ovira!

Politične vesti

Angleški kralj Jurij VI. je imel po radiu govor na vse britanske državljanke. V svojem govoru je najprej omenil besede, ki jih je spregovoril pred enim letom v Kanadi, ko je bil še mir in ko je dejal, da sloni skupnost narodov na idealih svobode, pravice in miru. Že takrat so bili motni oblaki na obzorju, toda upali smo, da se bo mir vendarle mogel ohraniti. Bilo pa je drugače usojeno, ker so že dolgo bili pripravljeni načrti, da se s silo premagajo narodi tega sveta. Sedaj smo sredi odločilnih bojov. Naš nasprotnik hoče zdrobiti naš imperij in vse, kar tvori njegovo skupnost. Njegovo zmago bi spremenili vsi oni neusmiljeni postopki, ki smo jih že videli v dejanjih. Ni bilo lahko verjeti, da se morejo v človeškem razumu skrivati tako zle namere. Sedaj so se nam odpre oči in vemo, da gre za življenje ali smrt vseh nas.

Sedaj, ko je naš imperij ogrožen, se še posebno jasno vidijo vse prednosti naše skupnosti. Tisti, ki nam očita imperijalizem, so dejansko oni, ki imajo te zlobne namene. Edini naš cilj je mir. Mir pa so nam vzeli, da bi uničili vse, kar nam je drago in milo. Nato je govoril kralj o odločnosti vseh članov britanskega imperija, da branijo vse tisto, kar šteje del človeške življenja vredno življenja. Če naglašam, je dejal, da je boj silno

težaven in nevaren, naj nihče ne misli, da bi bila omajana moja vera v končno zmago. Toda vera in zaupanje danes ne zadostujeta. Potrebne so še hrabrost, odločnost, vztrajnost in pripravljenost za žrtve. Z vsemi vrlinami pa se odlikujejo naši sinovi, ki se danes bore. Njim in njih svojim veljajo tudi danes naše prve misli. Kakor so vedno storili naši predniki, tako se obračamo tudi mi sedaj v hudi stiski k Bogu ter ga prosimo pomoči, da bomo imeli moč, da junaško branimo svojo pravično stvar. S pozivom, da vsi z vedrim čelom gredo v boj, je končal britanski vladar svoj govor.

Grof Ciano je po posvetu z Mussolinijem sprejel jugoslovanskega poslanika Hristića ter mu izjavil, da bo Italija ostala zvesta prijateljskemu paktu, ki je bil podpisan l. 1937. Nadalje je predlagal, da Jugoslavija okrepi svoje gospodarske zveze z Italijo in da zlasti poveča izvoz boksita in nekaterih kmetijskih proizvodov v Italijo. Tako poročajo pariški in švicarski listi.

Turški listi poročajo, da je treba smatrati sovjetski opomin velelilam, da ne bo trpela nobene teritorialne spremembe na Balkanu kot zadnji opomin, da je pripravljena tudi z oboroženo silo braniti status quo na Balkanu. Enako vest je dal tudi francoski radio.

V rimskih diplomatskih krogih se označujejo italijanske zahteve do zaveznikov takole: 1. Prehod iz Sredozemskega morja v Atlantski ocean se mora postaviti pod mednarodno kontrolo, pri kateri bi sodelovale Francija, Anglija, Španija in Italija. Gibraltar ne bi smel služiti samo proti enim silam. 2. Malta mora priti pod mednarodno kontrolo. Otok naj služi samo kot oporišče za policijsko kontrolo pomorskega prometa. 3. Na Dodekanezu se nič ne spremeni. 4. Pri upravi Sueškega prekopa naj dobi Italija pariteto. Pas na egiptovski ozemlju naj se internacionalizira. 5. Nobena sredozemska sila ne sme imeti v Sredozemskem morju več vojnih ladij kakor druga. 6. Francija izroči Italiji Džibuti in železnico Džibuti-Adis Abeba. 7. Statuti Tunisa in Alžirja se morajo spremeniti, zlasti z ozirom na italijanske koloniste v teh deželah.

Zakon o civilni mobilizaciji v Italiji, s katerim se daje vladi pravica, da mobilizira tudi nad 14 let stare deklice za delo v tovarnah, bi moral stopiti v veljavo šele 1. junija in le v primeru mobilizacije. Stopil pa je z novo uredbo v veljavo takoj in tudi brez ozira na to, če je proglašena mobilizacija ali ne.

Agenzia Stefani poroča, da so brez vsake podlage vesti, da je bil sklenjen med Italijo in Anglijo sporazum o blokadi. Noben tak sporazum ni bil podpisan.

Položaj na bojišču v severni Franciji in Belgiji je še vedno nejasen, ker se nemška in zavezniška poročila ne ujemajo. Kako se ta poročila razlikujejo, se najjasneje vidi iz poročil o letalskih izgubah. Tako poročajo Nemci, da so zavezniški izgubili že 2000 letal, dočim da so nemške izgube neznatne, zavezniški pa poročajo, da so Nemci izgubili nad 2000 letal, zavezniški pa le nekaj nad 500. Iz vseh poročil pa se vendarle vidi, da hočejo Nemci na vsak način in za vsako ceno popolnoma odrezati zavezniško vojsko v Belgiji od morja in od francoske vojske v severni Franciji, nakar bi po italijanskih vesteh izvršili generalni napad na Anglijo ter tu izkrcali svoje čete. Francozi pa skušajo predvsem odrezati nemško armado, ki je prodrla do morja in zato si prizadevajo, da bi zožili in popolnoma zaprli ožino, skozi katero je prodrla nemška vojska k morju. Boji so silno krvavi in zahtevajo velikanske materialne in človeške žrtve, a še niso dosegli svojega viška.

Francoska poročila trde, da se je posrečilo francoskim četam zožiti odprtino, skozi katero so prodrle nemške čete k morju, za eno tretjino. Francozi upajo, da bodo mogli to odprtino popolnoma zapreti in s tem znova obnoviti spoj francoske vojske v Belgiji z ono v sev. zapadni Franciji.

Nemci trde v svojem poročilu, da so osvojili Boulogne in obkolili Calais ter da so tu napravili zelo velik plen. Padec Boulognea Francozi priznavajo.

S francosko-švicarske meje poročajo, da so Francozi razstrelili več jevoz na prekopu Ren-Rona ter s tem preplavili v obrambne namene ozemlje ob nemški meji. Za šefa gen. štaba angleških oboroženih sil na kopnem je bil imenovan gen. Diehle, dosedanji šef gen. Ironside pa je bil imenovan za poveljnika čet v Angliji, ker potrebuje sedaj Anglija za svojo obrambo energičnega moža.

Senatni odbor za zunanje zadeve v Parizu je soglasno sprejel predlog, da se francosko poslaništvo v Bukarešti povisa v veleposlaništvo.

Preskrba Nemčije s kavčukom

Kavčuk je postal v modernem svetu neobhodno potreben. Skoraj ves promet ga potrebuje, še posebno važen pa je postal po razvoju letalstva in motorizacije vojske. Potreben je pa tudi za izolacijo v električnih tovarnah, za transmisije in cevi. Mnogo se uporablja tudi v zdravilstvu in saniteti. Tudi obramba pred letalskimi napadi — plinske maske, zaščita obleke itd. — uporablja v veliki meri kavčuk.

Ker raste naravni kavčuk v vlažnih tropičnih krajih, ga morata Francija in Anglija prav tako uvažati kakor Nemčija. Od zadnje vojne sem je tako produkcija ka-

kor poraba kavčuka ogromno narasla. Medtem ko je bilo na svetu zasajene površine s kavčukom l. 1914. 1.600.000 akrov, je sedaj 8.500.000 akrov kavčukovih plantaž. Medtem ko so bila tedaj motorna vozila še v začetku razvoja in letalstvo novost, je sedaj na svetu 42.000.000 motornih vozil.

Leta 1913. je Nemčija potrebovala 29.000 t kavčuka. Od tega je dobila 10.200 ton iz Britanskega imperija, 2.900 ton iz francoskih posesti in 2.200 ton iz Nizozemske Indije. Da bi nadomestili izpad zaradi blokade, so začeli Nemci že v zadnji vojni izdelovati umeten kavčuk, tkzv. »umetni kav-

Ljubljanski velesejem

1. do 10. junij 1940

47. razstavna prireditve

600 razstavljalcev domačih in inozemskih.

Bogato založen velesejem.

Posebne razstave: Pohištvo, avtomobili, zaščita pred napadi iz zraka, naša vsakdanja hrana, zobna tehnika, moda, turizem.

Dolovična voznina na železnici in parnikih.

Na postajni blagajni kupite rumeno železniško izkaznico za din 2.—.

Zaposlitev delavstva v marcu

Po podatkih OUZD.

V marcu je bilo zavarovanih pri OUZD 61.422 (+ 2.085) moških in 33.738 (- 637) žensk ali skupaj 97.160 (+ 1.448). Številke v oklepaju pomenijo prirast (+) oziroma odpad (-) od meseca marca 1939.

Število moških delavcev je narastlo od prejšnjega meseca za 5.509, dočim je porast v primerjavi z mesecem marcem lanskega leta znašal 2.085 delavcev. Obratno je število ženskih delavcev padlo za 637. Vzrok dvigu moških je predvsem zaposlitev pri utrjevanju državne meje in začetek sezije.

Zboljšalo se je tudi zdravstveno stanje zavarovancev, kar dokazuje padec odstotka bolnikov za 0,86% od februarja l. l. in v primerjavi z marcem 1939. za 0,51%.

Povprečni zaslužek moških delavcev se je zboljšal od februarja t. l. za din 3— na teden, prav tako je zaslužek ženskih delavcev skoro sorazmerno narasel za 270 tedensko.

Povprečno število zavarovancev OUZDa je znašalo v marcu 1940. skupno 97.160, v primerjavi s prejšnjim mesecem za 5.895 delavcev več.

V primerjavi z marcem 1939 je izmed 28 ind. skupin napredovalo le 9 ind. skupin, kljub temu je napredovanje presegalo padec za 1448 delavcev. Velik porast zavarovancev je v ind. skupini »gradnja žel., cest in vodnih zgradb«, v katero se uvrščeni vsi delavci, zaposleni pri obrambnih (utrjevalnih) delih, in pri skupini »javni promet«, kjer so zavarovani prodajni delavci, ki jih lanske leto ni bilo.

Obratno je, če primerjamo zaposlenost tega meseca s preteklim mesecem, kjer je število delavcev padlo samo pri 7 ind. skupinah, dočim je pri vseh drugih narastlo. Največji padec za 113 članov je v skupini »občinski obrati«. Zanimiv je porast »gozdno-zagarske« industrije, ki je v februarju nazadovala za 407 delavcev, a se je v tem mesecu povečala za 723 delavcev. Izrazit sezonski dvig za 1087 delavcev opazamo pri industriji »gradnje nad zemljo«.

Trgovec, ki gre s tokom časa

gleda, da se vedno bolj izpopolnjuje, da zaznava vse, kar prinaša čas s seboj. Zato mu nudi lepo priliko ljubljanski velesejem, ki bo letos od 1. do 10. junija. Tu bo vse na pravem mestu in tako urejeno, da so posamezni razstavni predmeti kot členi v dolgi verigi proizvodov. Že v tem se more veliko naučiti, poleg tega pa vidi na velesejmu mnogo izumov in novosti, ki bi jih sicer spregledal, ki pa jih bo sedaj s pridom uveljavil v svoji trgovini in seznanil s njimi konsumenta. Poleg tega pa je velesejem tudi konkurenčni trg. Tu ima vsak dovolj prilike, da primerja blago z blagom, da podrobneje preizkuša njegovo kakovost in razmisli o cenah in načinih dobave. Vsak trgovec bo na velesejmu dobil jasnejši pregled in bo tudi v svoji trgovini napravil boljši raspored. Zaradi tega mora napredni trgovec posvetiti velesejmu največjo pozornost, ker je to najvažnejša ustanova za izmenjavo dobrin.

Kvalificirani delavci se sprejmejo

Uprava zavoda »Čačak« v Čačku sprejme večje število kvalificiranih delavcev, in sicer: orodnih ključavničarjev, avtogenskih varilcev, strugarjev za metal, strojnih ključavničarjev, elektromehaničkov, preciznih mehanikov ter strojnih tehnikov-risarjev. Kandidati se morajo zgledati pri imenovanem zavodu osebno. Pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, Beethovnova ul. 10/II.

Gospodarski položaj Romunije

Ukrepi za finansiranje oboroževanja

Kakor vse druge nevtralne države, tako se tudi Romunija ni mogla izogniti posledicam vojne. V varstvo svoje nevtralnosti je Romunija vpoklicala več letnikov ter šteje njena vojska danes že mnogo nad 1 milijon mož, po nekkih vesteh celo 1.600.000 mož. Utrdbe ob meji so že zgrajene ali pa se dogotavljajo v pospešenem tempu. Romunija je nadalje začela graditi svoje novo pomorsko oporišče v luki Tasaul, ki naj postane najmočnejše vojno oporišče ob Črnem morju. Tudi svojo vojno mornarico Romunija sistematično povečuje. Za zračno armado se naročajo nova letala, za suhozemno vojsko novo orožje, in sicer tako iz Nemčije kot iz drugih držav. Tudi domača industrija je morala svojo proizvodnjo prilagoditi predvsem potrebam vojske.

Izvajanje vsega tega velikega oboroževalnega načrta ter vzdrževanje velike vojske seveda zahteva od Romunije velike finančne žrtve. Finančno politiko Romunije vodi guverner Narodne banke Mititza Constantinescu, ki hoče vse finančne potrebe države kriti le z davki in posojili, ki torej odklanjajo vsako inflacijo. Obtok bankovcev je zato že nekaj časa stabilen. Zato pa je tembolj narasel obtok državnih bonov za narodno obrambo. Ti boni so srednjeročni (amortizirajo se v 3 do 5 letih), obrestujejo se po 4 in pol odstotka ter se izdajajo po nominalnem tečaju. V vsej državi se je razvila velika patriotična propaganda za podpisovanje teh bonov. Nameščenci so v la namen žrtvovali svojo enomeščno plačo. Vsa podjetja, banke, zavarovalnice itd. so bila nadalje pritegnjena k podpisovanju teh bonov. Na ta način se je posrečilo, da je bilo podpisanih teh bonov že za 12 do 14 milijard lejev.

Z začetkom novega proračunskega leta (1. aprila 1940.) so bili uvedeni novi davki in zvišani stari. Od novih davkov se zlasti občuti 2% prometni davek, ki se plačuje od prav vsake kupčije, in sicer s tem, da se plača poseben kolek. Nadalje so bili obdačeni vsi posebni dobički podjetij, da bi se na ta način preprečili preveliki vojni dobički. Še cela vrsta drugih manjših davkov je bila uvedena, stari davki pa so bili zvišani.

Izdaja bonov ter zvišanje davkov sta zelo zadela prebivalstvo, ker tvorijo v Romuniji indirektni davki še vedno glavni dohodek države in ker se večinoma tudi vsi direktni davki prevale na široke sloje. Kupna moč prebivalstva je zato zelo padla. Zvišanje davkov pa še ne bi bilo tako občutno, če se istočasno ne bi povečala tudi draginja.

Cene vseh deželnih pridelkov se ravna v Romuniji po izvoznih cenah. Ker pa je povpraševanje tujine po romunskih agrarnih proizvodih zelo veliko, je tudi njihova cena zelo narasla. Predvsem so se podražili naslednji predmeti: meso, perutnina, surovo maslo, sir, zelenjava, stročnice, ribe, jajca itd. Romunske oblasti si prizadevajo, da bi to dvigovanje cen preprečili ter so zato izvoz nekaterih agrarnih proizvodov prepovedale ali omejile. Nadalje so določile za notranji trg maksimalne cene. Vsi ti ukrepi pa niso dosti pomagali.

Popolnoma uspešni pa so bili ukrepi vlade glede cen petroleja in bencina. Tu so se domače cene popolnoma ločile od izvoznih ter so povprečno za 50% nižje. Zagotovljene so tudi zadostne količine za domače potrebe, da ima romunski avtomobilist še danes zelo cenen bencin in v vsaki količini.

Zvišanje izvoznih cen pa je imelo za posledico tudi podražitev

uvoznih predmetov. Blago iz Nemčije se je podražilo iz dveh razlogov: obračunski tečaj za marko je bil zvišan od 41,50 na 50 lejev, fiktivne cene nemškega blaga pa so se zvišale za 20%. Kovine, tekstilno blago in železo, ki jih dobiva Romunija iz čezmorskih dežel, so se podražili zaradi višjih prevoznih stroškov ter zaradi zvišanja tečaja tujih deviz.

Iz vseh teh razlogov se je kupna moč prebivalstva zelo zmanjšala.

V zunanjem licu Bukarešte se padec življenjske ravni nič ne pozna. To predvsem zaradi zelo številnih tujcev, ki so napolnili vse hotele v Bukarešti, zlasti po izbruhu vojne. Med temi tujci je tudi zelo veliko takšnih, ki kot člani različnih tujih misij, delegacij itd. že kar stalno živijo v Bukarešti.

Oskrba romunskega trga z blagom

Cepprav so se cene zelo dvignile, pa romunska vlada ne misli na zvišanje plač državnih nameščenec in tudi zasebnemu gospodarstvu ne daje v tem oziru nobene vzpodbude. To pa ne le iz finančnih razlogov. Kajti omejitev potrošnje se najprej pozna pri predmetih, ki so navsezadnje pogrešljivi, kakor pri obleki, obutvi in drugih predmetih. Omejuje se torej potrošnja ravno onih predmetov, ki jih tudi vojska uprava najbolj potrebuje in ki se večinoma uvažajo ali za katere se morajo uvažati potrebne surovine. Ta omejitev potrošnje je zato tudi bolj znosljiva kakor bi bili prisilni ukrepi. Edina omejitev v potrošnji, ki jo je Romunija dosedaj obvezno izvedla, je uvedba dveh brezmesnih dni. A še ta dva dni je potrošnja rib in perutnine dovoljena.

V splošnem pa je Romunija z blagom zadostno preskrbljena ter je še do pred kratkim veljala kot ena najbolj preskrbljenih držav. Delikatesne trgovine v Bukarešti so bogato založene z vsakovrstnim blagom. Pozna pa se vpliv velikih vplivkecev, ker zastajajo dela na poljih. Tudi neugodno vreme bo

znižalo letošnjo žetev. Romunska vlada je zato tudi že prepovedala izvoz pšenice. Istočasno je nakupila velike količine živil, da bo preskrbljena za vsak primer.

Kar se tiče industrijskih izdelkov, ne čuti konsument skoraj nikakega pomanjkanja. Zlasti tekstilnega blaga je zadostno. Zasebna industrija ima včasih težave pri nabavi železa in kovin, ker se morajo v prvi vrsti kriti potrebe vojske, ki so zelo velike. Uvoz industrijskih surovin in polizdelkov je mogoče le proti angleškim certifikatom, ker sicer grozi zaplenba blaga po angleških blokadnih oblastvih. Nakupe za več mesecev pa angleške oblasti ne dovoljujejo.

Nadaljnji razvoj gospodarskih razmer v Romuniji je odvisen, kakor v mnogih drugih državah, tako tudi v Romuniji od razvoja mednarodnih dogodkov. Če bi trajala sedanja politična napetost še nadalje, bo morala Romunija še nadalje povečevati svoje oboroževanje. To pa ima vedno za posledico znižanje življenjske ravni. Vendar pa se v Romuniji zavedajo, da so vse te žrtve potrebne in zato tudi prebivalstvo prenaša sedanje žrtve z mnogo dobre volje.

Povpraševanja po našem blagu v tujini

- 256 — Aleksandrija: koža za obutev, les vseh vrst, klej, papir raznih vrst.
- 257 — Sofija: ponuja se zastopnik našim izvoznikom za vse proizvode.
- 258 — Minneapolis: narodna ročna dela, prigravniki, narodne vezene, preproge.
- 259 — Amsterdam: zastopniška firma išče zvezo z našimi tvornicami svile za ovratnice.
- 260 — Buenos Aires: ponuja se zastopnik za tamkajšnji trg za razne jugoslovanske proizvode.
- 261 — Carigrad: plinske cevi, črne in pocinkane, smirkov papir, strešna lepenka in razni proizvodi kovinske industrije.
- 262 — Atene: lesene čaše.
- 263 — Barranquilla (Kolumbija, Južna Amerika): ponuja se zastopnik za razne proizvode.
- 264 — Hamburg: išče se zveza z jugoslovanskimi izvozniki in uvozniki radi sklenitve trgovskih poslov.
- 265 — S. Croce sull'Arno: vrbovo protje in trs za pletenje košev ter opletanje steklenic.
- 266 — Sofija: naprave (peči) za smoditev in čiščenje svinjskih kož.

Ponudbe iz tujine

- 65 — New York: neka firma ponuja svoje usluge za informacije o možnostih plasiranja raznih predmetov v USA.
- 66 — Bruselj: svetilke proti viharju.
- 67 — Anvers: volnene in bombažne cunje, stare in nove.
- 68 — Berlin: preparati za odpravljanje infekcijskih klice iz vode (tifus, paratifus, kolera itd.).

- ki istočasno varujejo vodo 8 do 14 dni pred novimi infekcijami,
- 69 — Rim: čaj (karkade),
- 71 — Barcelona: zastopniška firma tekstilnih industrij v Španiji išče direktno zvezo z našimi prvovrstnimi uvozniki firmami tkanin,
- 72 — Grand Rapids (Združene države Sev. Amerike): ponujajo se razne naprave za sušenje žitaric in semen,
- 73 — Barcelona: neki zastopnik išče zvezo z našimi uvozniki nogavic, trikotaje in kratkega blaga razne vrste,
- 74 — New York: olje od lanenega semena, kakor tudi rafinirano olje od soje, kikirikija in koruze.

Interesenti naj se za naslove obrnejo na informacijski odsek (obaveštajni otek) Direkcije za zunanjo trgovino, Beograd, poštni predal 818 ali na Delegacijo direkcije za zunanjo trgovino za banovino Hrvatsko, Zagreb, Ilica 49/III oziroma poštni predal 606 ter naj pri tem navedejo redno uvodno številko povpraševanja oziroma ponudbe ter kraj, na katere se povpraševanje ali ponudba nanaša.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju posestnika Edvarda Mesenela na Viču. Konkurni sodnik: dr. Kolnik, upravnik mase: odvetnik dr. Luckmann. Prvi zbor upnikov dne 13. junija ob 11. Oglavitveni rok do 10. junija. Ugoviltveni narok dne 4. julija ob 9.

Plačevanje družbenega davka za zavezanec, ki poslujejo tudi na Hrvatskem

Z uveljavitvijo uredbe o načinu odmerjanja pridobnine oziroma družbenega davka davčnim zavezancem, ki obratujejo na ozemlju banovine Hrvatske in na drugem ozemlju države, se je pojavilo vprašanje, kje in kako naj zavezanci plačujejo na račun družbenega davka in pridobnine za leto 1940. pripadajoče tromesečne obroke, dokler se jim ne odmeri davek za to leto. Da se to vprašanje ure, je izdal davčni oddelek fin. ministrstva naslednje pojasnilo:

Vsak zavezanec pridobnine in družbenega davka po čl. 1. cit. uredbe mora plačati tromesečno na račun za l. 1940. po odmeri prejšnjega leta, za katero mu je bil davek odmerjen, in sicer pri oni davčni upravi, ki je bila dosedaj pristojna za pobiranje teh davkov. To velja tako dolgo, dokler ne bo davčnemu zavezancu odmerjen davek za l. 1940. od pristojne oblasti za odmerjanje davka po čl. 2. te uredbe.

Po izvršeni odmeri bodo davčne uprave enega in drugega območja obračunale med seboj po navodilih, ki jih bodo pravčasno prejete.

Na parnikih

Jadranske in Dubrovačke plovitve imajo obiskovalci ljubljanskega velesejma znižano voznino tako, da se z vožnjo karto nižjega razreda vozijo v višjem razredu. Za potovanje proti Ljubljani je določen čas od 27. maja do 8. junija, za povratek pa od 3. do 18. junija. Na parobrodih Zetske plovitve pa velja 50% popust od 25. maja do 8. junija, oziroma za povratek od 3. do 15. junija.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 25. maja objavlja: Uredbo o pošiljanju brezvestnih špekulantov na prisilno delo — Uredbo o državnem odboru za obrambno gospodarstvo — Uredbo o zavarovanju nevtralnosti glede tiska — Uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o preskrbi državne obrambe z rudarskimi in topilniškimi proizvodi — Uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o nadzoru nad zavarovalnimi podjetji — Uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe iz leta 1938. o ustanovitvi poslovnih rezerv in rezervnih skladov pri zavarovalnicah, ustanovah socialnega zavarovanja, denarnih zavodih in združenih organizacijah kakor tudi o delnem nalaganju teh rezerv in rezervnih skladov v državne vrednostne papirje — Uredbo o službenih razmerjih poklicnih avtomobilskih vozačev (šoferjev), zaposlenih pri zasebnikih — Uredbo o dopolnitvi pravilnika o delavcih drž. prometnih ustanov iz l. 1939. — Naredbo o začasnih prepovedih shodov in zborovanj — Začasno ali stalno nesposobne osebe ni treba zaposliti oprostivno od vojaške službe — Pristojnost oblastev za podpore rodbinam oseb, poklicanih v vojaško službo — Naredbo bana dravske banovine o zatemitvah.

Zunanja trgovina

Levičarski angleški poslanik sir Stafford Cripps bo odpotoval v Moskvo, če bo na njegovo potovanje pristala sovjetska vlada, da prouči možnosti sklenitve sovjetsko-britanske trgovinske pogodbe. Težkoča je v tem, da sovjetska vlada ne pristane na kontrolo svojega izvoza in uvoza, da pa izjavlja, da ne bo uporabila nobene stvari, ki bi jo dobila od Vel. Britanije v pomoč sovražnikom Vel. Britanije.

Glavni komisar za železarsko in jeklarsko gospodarstvo v Nemčiji je odredil, da se morajo popisati vse zaloge železa in jekla in tudi v polpredelanem stanju. Ves popis zaloga je moral biti danes v ponedeljek dokončan.

Sovjeti predlagajo povečanje trgovine z Jugoslavijo

»Neues Wiener Tagblatt« poroča, da so sovjeti predlagali, da se po zadnji sovjetsko-jugoslovanski trgovinski pogodbi določeni obseg medsebojne zunanje trgovine obeh držav poveča še za en milijon dolarjev na skupno 2,5 milijona dolarjev. Težava pa je v tem, ker ne vzdržujeta niti Bolgarska niti Rumunija direktnih zvez s sovjetskimi pristanišči. Jugoslovanski izvoz pa bi šel v Rusijo po Donavi. Upati pa je, da se bo tudi to vprašanje zadovoljivo uredilo.

Pred trgovinskimi pogajanjimi s Turčijo

V Beogradu se mudi turška trgovinska delegacija pod vodstvom generalnega direktorja turškega gospodarskega ministrstva g. Šefketa Berkina, ki je kot šef turške trgovinske delegacije vodil trgovinske pogajanja z Romunijo. Gospod eBrkin je sedaj svoje bivanje v Bukarešti prekinil, da je mogel začeti predhodna trgovinska pogajanja z našo državo. Dosežen je bil sporazum, da se začne sredi prihodnjega meseca pogajanja za sklenitev nove trgovinske pogodbe med Turčijo in Jugoslavijo. Istočasno se bodo vodila tudi pogajanja za sklenitev plačilnega sporazuma ter ureditve opijskega vprašanja. Turčija želi, da bi se sedanjí dogovor o skupnem nastopu obeh držav na tujem opijskem trgu podaljšal. Vesti, da je Turčija proti podaljšanju sedanjega dogovora, niso torej resnične.

Perzijska preproga

ima vedno svojo vrednost, čim starejša je, tem dragocenejša je. Tako preproga ima svojo vrednost ne le zato, ker je bila v Perziji, odnosno po perzijskem načinu izdelana, ampak tudi po tem, da napravi stanovanje udobno ter vzbudi občutje domačnosti. Naše tkalnice preprog izdelujejo dobro in lepo blago po zmernih cenah. S krasnimi preprogami bo izpolnjena pohištvena razstava od 1. do 10. junija na ljubljanskem velesejmu.

Vse panoge industrijske in obrtniške proizvodnje

bodo zastopane na letošnjem pomladanskem velesejmu od 1. do 10. junija. Zaokroženo celoto pa bo tvorilo pohištvo, dalje avtomobili, avtobusi in motorna kolesa, razstava o zaščiti pred napadi iz zraka, tobačni izdelki, mala obrt, »Naša vsakdanja hrana«, zobna tehnika, naša domača obrt, moda in tujski promet. Tako bo tudi ta velesejmska prireditev zopet živa in zanimiva. Z namenom, da obišče velesejem, lahko vsakdo odpotuje že 27. maja v Ljubljano, lahko pa tudi kadar koli do 10. junija, vrača pa se potem kadar koli med 1. in 15. junijem. Če na oddodni postaji kupi poleg cele vozne karte za Ljubljano še rumeno železniško izkaznico za din 2.— in obišče velesejem, ima s staro vožno karto in železniško legitimacijo brezplačen povratek.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovanec do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Pohorska cesta dogotovljena

Njena gospodarska in turistična važnost

Pred približno desetimi leti se je v gospodarskih krogih Maribora sprožila ideja, naj bi se na Pohorje, ki leži pred vrati mesta, zgradila vzpenjača po vzoru drugih držav. Ustanovila se je zadruga, ki je jela zbirati potreben kapital, nastala gospodarska kriza pa je to sicer prav lepo idejo za nekaj let pokopala. Nekaj dobrega pa je imel načrt, sprožil je misel, naj bi se najprej zgradila na vrh Pohorja lepa avtomobilska cesta, ki ne bi služila le tujskemu prometu, ampak tudi gospodarskim potrebam Pohorja. Banska uprava in okrajni cestni odbor sta šla na delo in sta letos dokončala vso veliko delo. Pohorska cesta je izgotovljena in bo za Mariborski teden, torej v začetku avgusta, slavnostno otvorena. Posvetitvene obrede bo izvršil sam knezoškof dr. Tomažič.

Pohorska cesta se je delala v etapah, kolikor je pač bilo sredstev na razpolago. Kot začetek je treba smatrati banovinsko cesto, ki je bila kot padaljevanje omrežja na Dravskem polju nekaj let po vojni zgrajena od Hoč do Reke ob vznožju pogorja v daljavi dobrih petih kilometrov. Prava pohorska cesta se od tu vzpenja polagoma po vzhodnih in južnovzhodnih obronkih navzgor, mimo znanih planinskih postojank Pohorskega doma, Mariborske koče, Poštarskega doma, Sokolskega planinskega doma itd. do Sv. Aneha poleg Ruške koče. Cesta je solidno zgrajena, je dovolj široka in ima razmeroma prav lahko vzpetino. Vsa dolžina znaša nekaj nad 15 kilometrov, in premosti cesta višinsko razliko skoraj 1000 metrov ter se konča v višini 1250 metrov nad morsk gladino.

Zadnjih par sto metrov ceste do Sv. Aneha oziroma Ruške koče je v glavnem končanih. Sedaj se le še nasipava gramoz. Zato še ni porabna v tem delu za težke avtobuse, pač pa se do konca že lahko pride z lahkim vozili. V par tednih bo tudi ta del končan, nakar bodo izletniki z lahkoto prišli na pohorske vrhove z avtomobili.

Za taksije so že določene maksimalne cene, ki se smejo pobirati za prevoz izletnikov do Sv. Aneha. Po oddaljenosti od Maribora znašajo cene za poedine pohorske postojanke od 180 do 300, od Hoč pa od 130 do 230 dinarjev. Mest-

na podjetja mariborska so že uvedla za binkošti redne vožnje ob nedeljah in praznikih do vrha Pohorja in stane vožnja za osebo 25, za tja in nazaj pa 42 dinarjev. Voz odpelje vsako nedeljo in praznik do septembra ob 6.30 in 17.30 z Glavnega trga in potrebuje do konca ceste pri Ruški koči eno uro in četrt. Ni dvoma, da se bo letovišarsko življenje na vrhu Pohorja še bolj poživilo in da bodo v kratkem nastale poleg sedanjih poletnih hišic cele kolonije. Poštna uprava razmišlja o graditvi telefona iz Hoč oziroma Maribora do Poštarskega doma, kjer naj bi bil vsaj sezonski poštni urad, če že ne bi posloval urad tudi pozimi. Od tega doma, ki naj bi dobil telefonsko centralo za Pohorje, naj bi šle žice do vseh planinskih postojank in tudi do nekaterih poletnih hišic.

Pohorska cesta pa ima tudi zelo veliko gospodarsko nalogo. Pohorje je izredno bogato na lesu, saj je skoraj vse Pohorje en sam velik gozd. Posestnikom bo odslej mogoče spraviti po cesti brez posebnih težav les v dolino do najbližje postaje Hoče ali pa do Maribora. Tu leže in rastejo milijoni, ki so bili doslej le v zelo majhni meri izkoriščeni. Spraviti les v dolino je bil doslej problem, ki ga je bilo težko rešiti, vsekakor pa je bil prevoz izredno zamuden in predvsem drag.

Pohorska cesta je sedaj končana samo v svojem prvem delu. Kasneje, ko bodo zopet nastopile normalne razmere, se bo preko Sv. Aneha podaljšala proti zapadu po grebenu in končala v dolini Mislince, tako da bo tudi zapadno Pohorje dostopno za avtomobile. Gre tu za cesto, ki bo izpeljana od vzhoda do zahoda vzdolž Pohorja, projektirane pa so stranske prečne ceste, ki bodo Dravsko dolino in južno vznožje pogorja spajale z magistralo. Iz Dravske doline se bo potem lahko prišlo v Konjice ali Vitanje kar naravnost, preko gorskega grebena. Potem se bo lesno bogastvo Pohorja res v vsakem oziru z lahkoto spravljalo v dolino in s tem v promet.

A. B.

Naročajte in širite
„Trgovski list“!

Nabava tehničnih pogojev za material, ki ga nabavlja mornarica.

Ker so tehnični pogoji mornarice, po katerih bo nabavljala komanda Pomorskega arzenala material, tiskani v zvezkih, in sicer:

1. A — pogonski material,
2. B — železni material,
3. C — kovine in zlitine,
4. D — tekstilni material,
5. E — barvni material,
6. F — vrvarski material,
7. G — les,
8. H — koža,
9. I — kavčuk,
10. J — razen material,
11. vzemanje in pošiljanje vzorcev ter
12. splošni predpisi,

zato se v bodoče pogoji ne bodo več prilagali razpisom ponudb kakor dosedaj, temveč se bodo v razpisu navedle le skrajšane označbe tehničnih pogojev z datumom izdaje, po katerih mora dotični material ustrezati, n. pr. »olje za razhladilne stroje, zvezek A — TUM. 21. (maj 1939).

V primeru, da bi šlo za tehnične pogoje, ki še niso tiskani, tedaj se bodo ti prilagali razpisom po ponudbi. Dosedaj so tiskani pogoji, navedeni pod rednimi številkami 1, 3, 5, 6, 8 in 12.

Tiskani tehnični pogoji se morejo kupiti pri Glavnem mornariškem skladišču komande Pomorskega arzenala za ceno 12 din. Če torej želi katera firma, da ima navedene zvezke tehničnih pogojev, naj plača na ček. rač. št. 4419 potrební znesek, s posebnim dopisom pa naj obvesti Glavno mornariško skladišče, da je bil denar poslan in za katere zvezke.

Iz ekonomskega oddelka Štaba mornarice ME br. 11130 z dne 10. V. 1940.

Dobave - licitacije

Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 31. maja ponudbe za dobavo gumbov iz medij za mornarje ter 1000 volnenih vojaških kocev za postelje.

Strojni oddelek direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 3. junija ponudbe za dobavo različnih kavčukastih cevi.

Štabi dravske divizijske oblasti v Ljubljani, savske v Zagrebu, osiješke v Osijeku in štab IV. armijske oblasti v Zagrebu sprejemajo vsak dan ponudbe za dobavo večje količine hrane ter krme.

Štab dravske divizijske oblasti v Ljubljani sprejema ponudbe za dobavo večje množine ovsu, sena in slame ter koruze. Nabavni centri so: Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj, Vrhnika, Škofja Loka, Ribnica in Vel. Bloke.

Komanda pomorskega arzenala v Titvu sprejema do 29. maja ponudbe za dobavo grafitnih loncev; 30. maja pocinkanih sodov ter 6. junija bombažnega platna ter sukanca.

Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 10. junija ponudbe za dobavo različnih vrst jekla ter orodnega jekla; 15. junija cevi iz vulkanizirane gume.

Strojna šola mornarice Boka Kotorska sprejema do 5. junija ponudbe za dobavo različnih vrst desk.

3. Hidroplanska komanda v Kumboru sprejema do 6. junija ponudbe za dobavo cementa, apna, različnih barv, žebeljev, opeke, zidarskega orodja idr.

Direkcija drž. rudnika Senjski Rudnik sprejema do 4. junija ponudbe za dobavo metala.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 3. junija ponudbe za dobavo brodske verige; 10. junija okroglega jekla ter različnih zapiranih obročkov za parne kotle, različnih svedrov, pil, železnega cementa, gumastih plošč ter raznega električnega materiala.

LICITACIJE

Dne 27. maja bo pri štabu za utrjevanje v Ljubljani prva neposredna pogodba za dobavo razne hrane (krompir, testenine, olje, čaj idr.).

Dne 4. junija bo pri tehničnem oddelku Izpostave banske uprave v Splitu licitacija za dobavo in postavitve keramičnih ploščic; 5. junija za dovršitev raznih mizarskih del.

Dne 5. junija bo pri Komandi pomorskega arzenala v Titvu licitacija za dobavo šamotne opeke in samotnega prahu.

Dne 8. junija bo pri dravski divizijski oblasti v Ljubljani licitacija za dograditev konjušnice v vojašnici Kr. Petra I. v Mariboru.

Dne 11. junija bo pri Centralni direkciji državnih rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo bagera za rudnik Ugljevik.

Dne 29. maja bo pri Zavodu za izdelavo vojne opreme v Beogradu in istočasno v Zagrebu licitacija za dobavo 40.000 desk za postelje in 29. maja v Beogradu za dobavo plaščev za vojaške; 4. junija bo licitacija za prodajo raznih odpadkov.

Dne 31. maja bo v pisarni štaba za utrjevanje v Ljubljani pismena pogodba za popravilo kletnih odredkov vojašnice »Vojvode Mišića« v Ljubljani.

Dne 31. maja bo pri Zavodu za izdelavo vojne opreme v Beogradu licitacija za dobavo 1000 kg cina.

Dne 10. junija bo pri dravski divizijski oblasti v Ljubljani licitacija za generalno popravilo objekta vojne bolnice v Mariboru.

Dne 7. junija bo pri štabu zrakoplovstva vojske v Zemunu licitacija za dobavo avionskih akumulatorskih baterij.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Moka bo tipizirana

V industrijski zbornici v Beogradu je bila konferenca združenja mlinske industrije. Na konferenci se je razpravljalo predvsem o vprašanju tipizacije moke, za kar se je ministrski svet načeloma že izrekel. Konferenca se bo prihodnji teden nadaljevala.

Doma in po svetu

V Beogradu je bila na zelo slovesen način praznovana krstna slava kraljeve garde. Na proslavo sta prišla tudi kralj Peter II. in knez-naměstnik Pavle. Oba sta bila zelo viharno pozdravljena. Proslave se je med drugim udeležil tudi ban Hrvatske dr. Šubašić.

Podpredsednik vlade dr. Maček presoja, kakor poroča »Vreme«, tako notranje kot tudi zunanje politično situacijo zelo optimistično. »Seljački dom« v Zagrebu se silno pritožuje, da se v Štrigovi preganjajo Hrvati, ki so člani HSS. List nadalje zahteva, da se Štrigova z Razkrižjem priključi banovini Hrvatski.

Razpisane so volitve za obnovo sveta trgovinske zbornice v Zagrebu. Volitve bodo 28. julija od 8. zjutraj do 6. zvečer. Volilo se bo 49 svetnikov in 49 namestnikov. Trgovinski odsek izvoli 30 svetnikov in članov, denarniški odsek 5 in gostinski odsek 14 članov in 14 namestnikov.

Najvišje cene za kruh so bile v Sloveniji določene takole: 1 kg belega kruha iz pšenične moke št. 0 ali 0gg do 5-40 din, 1 kg polbelega iz moke št. 4 do 5 din, 1 kg črnega kruha iz moke št. 5 in št. 6 do 4-50 din. Prekrški teh predpisov se kaznujejo po čl. 8. uredbe o kontroli cen.

Na Jadranu se je začel velik lov na ribe. 20.000 ribičev sodeluje pri tem lovu.

Grof Ciano si je v Albaniji med drugim ogledal gradnjo nove železnice, ki jo delajo Italijani.

Madžarski zunanji minister bo predložil v ratifikacijo madžarsko-nemški kulturni sporazum.

United Press poroča, da smatrajo francoski uradni krogi, da so imeli Nemci v sedanjí bliskoviti vojni pol milijona izgub, od katerih je do 150.000 mrtvih. Nadalje so po francoskem mnenju izgubili Nemci dosedaj okoli 1200 letal in okoli 1300 tankov.

V Angliji so bili vpoklicani vsi, ki so letos dovršili ali ki letos dovršijo 27. leto.

Poveljnik nemške vojske na Norveškem gen. Falkenhorst in poveljnik švedske vojske gen. Tirner sta se sestala na norveški meji zaradi ureditve različnih praktičnih vprašanj.

Pri Narviku so začeli Nemci spuščati s padali večje enote nemške vojske, da okrepe tamkajšnje nemške čete.

Britanski državljani v francoski Somaliji so bili pozvani, da zapuste to deželo.

Odhod velike italijanske čez-oceanske ladje »Rex« iz Newyorka v Italijo je bil odložen. Italijanski gospodarski krogi pa zagotavljajo, da je odgoditev samo gospodarskega značaja, ker se bo reorganizirala italijanska čezmorska služba. Zato da bo »Rex« odplul iz Newyorka deset dni kasneje, t. j. 10. junija, »Neptunia« pa, ki bi morala odpluti 1. junija, bo odpotovala šele 20. junija.

Zaveznikom je bilo poslano iz Amerike 2300 letal od 6100 naročenih letal.

Na Trocega je bil poskušen atentat. V redarje preoblečeni atentatorji so skušali vdreti v hišo v mestu Mehiki, kjer živi Trocki. Bili pa so od pravih redarjev pregnani. S seboj so odvedli tajnika Trocega.

O silnem potresu poročajo iz države Peru. Posebno je trpelo glavno mesto Lima. Na stotine hiš se je v mestu podrla. Stevilo človeških žrtev je zelo veliko.

Nemška vojska potroši v svoji sedanjí ofenzivi na računih »Daily Telegrapha« za tanke in aeroplane na dan okoli 12 milijonov litrov bencina.

barva, plesira in kemično snaki obleke, klobuke itd. Skrobl in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1—2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!

Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

listega z rdečimi srci,

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!